

HOGYAN festettek az ÓKORBAN?

Az ókori festészet alkotásait a korabeli beszámolók szerint oly módon készítették, hogy a festékek kötőanyagául viaszt használtak. Ez a festési mód az *enkauszтика*. A „viaszfestékeket” a színek gazdagsága, tartóssága jellemezte. Az antik piktúra remekeinek legtöbbjét, sajnós, nem ismerjük, mint ahogy festékei készítése módja is az idők során feledésbe merült; a később feltalált olajfestési eljárás pedig teljesen kielégítette a festőket. Mindig akadt azonban néhány olyan művész, aki megkísérelte felfedni, hogy miként festettek ókori elődeik? E fáradozás azonban kivétel nélkül sikertelenül végződött.

A XIX. században egy közép-egyiptomi odzsisban végzett régészeti kutatás során a múmiákon olyan deszkalapokra festett portrékra bukkantak, amelyek viaszfestékkel készültek. A képek csodálatosan üde, élénk színeinek mit sem ártott az a körülmény, hogy 2000 esztendőig a föld mélyében voltak. Akkoriban már-már úgy látszott, sikerül e festékek titkát megfejteni. De ez a kísérlet is kudarccal végződött.

A képek közül egy-kettő a moszkvai Puskin Képzőművészeti Múzeumba került. Ennek gyakori látogatója volt V. V. Hvosztjenko festő, aki H. Schmidt: „A freskó és enkauszтика technikája” című művének hűzagos adatai alapján megpróbálta földérteni e festmények színeinek összetételét, illetőleg receptjét. Hosszas kísérletezés után meglelte az ókori festés technikájának titkát. Fölfedezéséről 1936-ban részletesen beszámolt a moszkvai Képzőművész Szövetségnek.

Megállapítása szerint az enkausztikus festékek viaszból, gyantából, festékszemcséből kevés olajjal készülnek. Az anyag lehet nagyon lágy vagy kemény, a gyanta és a festékszemcse mennyiségétől függően.

Más módon készül a festék a belső helyiségekben elhelyezendő és más módon a szabad térségre szánt képekhez. Az enkausztikus festékekből éppoly sok színárnyalat szükséges, mint a pasztellből, mert a viaszfesték hamar hűl, és ezért a megfelelő színt gyorsan kell elhelyezni. E színek festhetők márványra, palára, téglára, cementre, fatáblára és vászonra. A viaszfestéket egyaránt felhasználható forró és hideg állapotban. Hvosztjenko kísérletei során kidolgozta a „forró fényezett enkauszтика” módszerét, amely belső terekben és kemény anyagokon alkalmazható legértékesebben. A festő először olajfestékkel megfesti a képet. E műveletnek ugyanaz a szerepe, mint a „karton”-nak freskófestés alkalmával. A művész ezután palára, márványra vagy cementlapra viaszdarabokat helyez, és azokat forró vasalóval, bevasalja az anyagba, a viaszmaradványokat pedig eltávolítja. Ezt követően a „karton” alapján, az így előkészített felületre, a pengeszzerű festőkéssel felrakja a viaszfestéket, majd a kész kép felületi rétegét óvatosan felolvasztja, hogy a színeket tüzeesebbé tegye. Az anyag lehűlése után borotvapengével tükrösímáságúra simítja a képet. A továbbiakban már újabb festékréteget nagyon nehéz felvinni a képre, mert a fedőrétegnek nem szabad összekeverednie az előző réteggel. A képet végül viasz és olaj keverékével lefedi, és mindaddig dörzsöli puha lenruhával, amíg ezt a réteget, teljesen el nem távolította.

A festékrecept a következő: 8 g fehéritett viasz, 4 g gyanta, 26 g festék (por alakban). Ultramarin esetében ugyanilyen festékmennyiséghez 13 g viasz és 4 g gyanta szükséges. A viasz és olaj keveréke 10 g viasz: 3 g olaj arányban készül.

Hvosztjenko immár több évtizede fest az ily módon kevert színekkel. Több tanítványa — köztük leánya — folytatja az általa felújított ókori festésmódot.

(Junij Tyehnyik)

Vallási szertartások álarcai — emberi koponyából

Csehszlovák régészek egy dél-szlovákiai karsztos barlangban olyan arccsontmaradványokra bukkantak, amelyeknek annak idején álarcként használtak. E lelet feltehetően i. e. 600—500-ból származik.

Az már régóta ismeretes, hogy elődeink állati koponyákat álarcként használtak. De ez az első eset, hogy emberi koponyából készített álarc

került elő. Az álarcként viselt koponyákat a jelek szerint erős ütésekkel szétörték és kifőzték. Az ókori történet- és néprajzi kutatás igazolja ezt a feltevést. Melanészia lakói még nemrég is felékesített emberi koponyát viseltek álarcul, egy vallási szertartás alkalmával.

Feltehető, hogy a koponyák „tulajdonosait” előzőleg az isteneknek bemutatott áldozatok során megölték, hiszen Közép-Európa egyes részein még az i. e. I. században is mutattak be emberáldozatot. (Orion)